

BÁO CÁO THU HOẠCH

Tập huấn chuyên đề: “Phương pháp giảng dạy đáp ứng CĐR cho giảng viên trẻ”

Ths. Hồ Yến Nhi – Giảng viên Khoa Ngoại Ngữ

I. Phương pháp dạy học đang được ứng dụng trong giảng dạy môn Lý Thuyết dịch

Lý Thuyết dịch là một môn học bắt buộc đối với sinh viên chuyên ngành Biên phiên dịch vì những khối lượng kiến thức nền tảng cần phải có mà nó cung cấp cho mỗi người học. Đặc thù môn học này vốn biểu lộ khá rõ qua chính tên gọi của nó và bởi vì những đặc tính chuyên sâu lý thuyết như thế đã khiến người dạy gặp rất nhiều khó khăn trong việc tìm ra phương pháp giảng dạy phù hợp. Thực tế cho thấy, nếu Lý Thuyết dịch chỉ được dạy đơn thuần một số lý thuyết và áp dụng làm bài tập, sinh viên sẽ khó thụ đắc vốn kiến thức một cách sâu sắc. Bên cạnh đó, khả năng sinh viên phân tích, đánh giá vấn đề vẫn còn rất kém. Chính vì lí do vừa nêu trên, trải qua hơn 05 năm giảng dạy, giảng viên đã tiến hành quan sát người học, khảo sát thực trạng sau mỗi phương pháp được áp dụng và đồng thời đánh giá tổng quan chuẩn đầu ra của môn học này trên nhiều phương diện khác nhau để tìm ra hướng đi hiệu quả nhất góp phần cải thiện khả năng tiếp nhận kiến thức của sinh viên.

Giảng viên của môn học này đã tiến hành áp dụng phối kết hợp các phương pháp giảng dạy mang khuynh hướng chủ động trong suốt quá trình giảng dạy nhằm tiến đến thay đổi những phương pháp truyền thống vốn không chú trọng nhiều vào người học. Cụ thể hơn, khía cạnh khai thác mức độ tương tác của sinh viên được giảng viên sử dụng tối đa thông qua phương pháp *Brainstorming* (phương pháp động não). Đối với phương pháp này, sinh viên bắt buộc phải có những tư duy, suy luận về một vấn đề thuộc phạm trù dịch thuật và ngôn ngữ trong thời gian ngắn với nhiều hướng đi, nhiều góc nhìn cũng như sự đa chiều của nhân sinh quan. Bên cạnh đó, giảng viên thường thiết kế lớp học theo mô hình Panel Discussion (một phương pháp được giới thiệu bởi Harry Overstreet vào năm 1929. Đây là phương pháp bao gồm các panelist (người đại diện nhóm), audience (người nghe) và moderator (người chủ trì)). Giảng viên nhận ra, mô hình này có thể lồng ghép thêm khá nhiều phương pháp, trong đó có phương pháp Case – based learning, Problem – based learning và Project – based learning. Cả ba phương pháp này đã được giảng viên áp dụng nhuần nhuyễn qua các tiết học nhằm tạo ra nhiều cơ hội giúp người học phân tích các

khía cạnh kiến thức trừu tượng của lý thuyết dịch và thiết lập nền tảng kiến thức chủ động khi người học tiếp cận các môn thực hành biên phiên dịch.

Vậy câu hỏi đặt ra, liệu có thể chỉ sử dụng một phương pháp giảng dạy “lí tưởng” được không? Đây thật sự là một phạm trù gây nhiều tranh cãi bởi thực tế chúng mình rằng không có bất kì một phương pháp nào đạt đến sự hoàn hảo tuyệt đối như mong muốn của người dạy. Bản thân các phương pháp cũng thế, giảng viên đã chắc chắn khai thác hết mọi khía cạnh của một phương pháp hay chưa? Điều một người dạy đang làm chính là tìm kiếm những ưu điểm của phương pháp phù hợp nhất với đối tượng người học chứ chưa thật sự có cái nhìn tổng quan về đặc tính của phương pháp. Chính vì lí do này, sau khoảng thời gian 3 học kì áp dụng phương pháp giảng dạy vừa đề cập bên trên, giảng viên đã tiến hành khá nhiều khảo sát thực nghiệm trên người học lẫn trên chính phương pháp đang áp dụng nhằm tạo ra những kết quả mang tính chiều sâu và khách quan, góp phần mang lại cho sinh viên điều kiện học tập tốt nhất.

II. Ứng dụng của phương pháp Research – based learning và phương pháp Project – based learning vào giảng dạy môn Lý Thuyết dịch

1/. Sơ lược về môn Lý Thuyết dịch

Lý Thuyết dịch là học phần cung cấp cho người học các kiến thức nền tảng về biên phiên dịch, các khái niệm phân biệt hai quá trình này, các phương pháp và kĩ thuật dịch thuật, các trường hợp tương đương dịch và cách xử lí các tình huống liên quan đến bất khả dịch, cách thức phân tích đơn vị câu cũng như phân tích tài liệu dịch ở cấp độ đoạn văn hay bài văn. Dựa vào những đặc tính môn học, một số chuẩn đầu ra của một học đã được xây dựng như sau:

- Hiểu và phân tích được những đặc điểm khác nhau giữa quá trình biên dịch và phiên dịch ở nhiều cấp độ cụ thể.
- Nhận biết, hiểu, phân loại, vận dụng và mở rộng được các kiến thức liên quan đến những phương pháp dịch thuật.
- Nhận biết, hiểu, phân tích, đánh giá các trường hợp bất khả dịch, không tương đương dịch.
- Nhận biết, hiểu, phân loại, vận dụng và mở rộng được các kiến thức liên quan đến các kĩ thuật dịch.
- Phân tích, đánh giá các tài liệu dịch thuật từ đơn vị câu đến các đơn vị khác như đoạn văn và bài văn.

2/. Ứng dụng phương pháp Research – Based learning và Project – based learning

2.1. Research – Based learning

Thực trạng cho thấy, khi các em sinh viên học môn Lý Thuyết dịch cũng là giai đoạn đồng thời học môn Phương Pháp Nghiên Cứu Khoa học. Chính vì lí do đó, việc đòi hỏi sinh viên có được khối lượng kiến thức liên quan NCKH là điều hoàn toàn bất khả thi; tuy nhiên, bất khả thi không có nghĩa là không áp dụng được phương pháp Research – Based learning trong giảng dạy. Việc sử dụng phương pháp này thật sự rất cần thiết vì đặc tính môn Lý Thuyết dịch liên quan khá nhiều đến những học thuyết, định nghĩa và hàng loạt các trường phái nghiên cứu. Nếu sinh viên không được giới thiệu những chủ điểm lý thuyết này thông qua phương hướng chủ động nhất thì việc hiểu, việc ghi nhớ, đánh giá hay phân tích sẽ hoàn toàn khó có thể xảy ra.

Khi áp dụng phương pháp Research – Based learning, giảng viên cần chủ động tìm kiếm và chuẩn bị sẵn các bài báo về những công bố khoa học có liên quan đến từng chủ điểm lý thuyết. Cụ thể, phương pháp Research – Based learning sẽ được áp dụng vào việc truyền tải kiến thức các chương liên quan đến những phương pháp dịch thuật, những trường hợp bất khả dịch và phân loại kỹ thuật dịch vì các khía cạnh này vốn thuộc về nhiều trường phái khác nhau. Những nhận định mang tính đa chiều trong mỗi học thuyết và sự phát triển có tính cải tiến là điều người học cần nhận ra. Sau khi sinh viên được chỉ định đọc bài nghiên cứu theo nhóm, giảng viên sẽ cho thiết lập lớp học theo mô hình Panel Discussion và các buổi lên lớp từ đó trở thành các buổi thảo luận, trao đổi ý kiến và ghi chú kết quả.

2.2. Project – Based learning

Lý thuyết dịch là một môn học rất cần được áp dụng phương pháp Project – Based learning trong giảng dạy vì chuẩn đầu ra của người học phụ thuộc rất nhiều vào một số kết quả nghiên cứu tổng quát và sơ khởi. Chính vì lí do đó, giảng viên có thể tiến hành thiết những project dựa trên tình hình khối lượng kiến thức cụ thể có liên quan đến công việc thực tiễn và cho sinh viên giải quyết. Ví dụ: khảo sát các thuật ngữ hành chính liên quan đến các trường hợp không tương đương dịch thuật trong một số văn bản quy phạm pháp luật và từ đó đề xuất cách giải quyết các trường hợp đó nhằm cải tạo chất lượng của một số văn bản dịch.

3/. Mối tương quan giữa chuẩn đầu ra và phương pháp giảng dạy

Thực tế cho thấy, nếu sai phương pháp giảng dạy, chuẩn đầu ra sẽ là một phạm trù gì đó thiếu tính ứng dụng và thiếu tính hiệu quả. Bởi lẽ, người học cần được hướng dẫn đúng cái họ sẽ phải đạt được sau mỗi khóa học. Điển hình, môn Lý thuyết dịch chú trọng mong muốn sinh viên có thể có khả năng phân tích, suy luận, nhận biết các học thuyết cũng như lòng ghép cảm quan nhạy bén trong nhận diện văn bản dịch, và mọi hoạt động tiến hành trong quá trình giảng dạy cũng đều nhằm hướng đến những mục đích như thế. Thảo luận, tranh luận hay chất vấn lẫn nhau về các chủ điểm kiến thức đã được nghiên cứu cũng như tham gia khảo sát thực tế các văn bản dịch chắc chắn sẽ tạo một tiền đề vững chắc trong tư duy của người học trước khi sinh viên được học các môn liên quan đến thực hành biên phiên dịch.